

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati. Za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petitive vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača stempel za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220.

Opraviništvo, na katero najse blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Vstolovanje kneza Milana.

Vse jugoslovanstvo obrača danes oči v Belgrad. Tam se vesele bratje Srbi in se poklanjajo vnuku onega moža, kateri jim je priboril svobodo, svobodo versko, narodno in državno, in je rešil krutega turskega jarma. Danes je sedel četrti Obrenović na srbski tron.

Odkar je 15. junija 1389 na Kosovem polju s smrtjo cara Lazara Dušanova država od Turkov pokopana bila, zdihovali so Srbi pet sto let pod muzulmanskim jarmom, njih dežela je bila cesta, po katerej so hodili Turki napadat posavske in podonavske kraje, njih otroci sami morali so naj-sramotilneje robovati čestilecem polumeseca. Pet sto let je nosil narod čili in junaški robovski jarem. A leta 1804. zbere Črni Jurij srbske junake in osvobodi s pomočjo drugih, posebno Miloša Obrenoviča Srbijo turškega gospodstva — toda kmalu so evropski diplomati Srbe Turkom zopet v oblast dali. Cvetno nedeljo 1815 razvije Miloš zopet bliščeči se prapor srbske neodvisnosti, pobije Turčine v slavnih bojih in leta 1817 postane knez srbski. Vladal je do leta 1839; tedaj prepusti kneževski stol svojemu sinu Milanu in ko ta še isto leto umrje, zasede srbski vladarski sedež Milošev drugi sin Mihail Obrenović, kateri se je leta 1842 Karagjorgjeviču, sinu Črnega Jurija, umakniti moral.

Do leta 1858 so živeli Obrenoviči v tujini, ta čas je Karagjorgjevič Srbijo vladal. Leta 1858 mora Karagjorgjevič popustiti srbsko zemljo, skupščina pozove starega Miloša nazaj in sklne leta 1859, naj bode srbski tron deden v moškem rodu Obrenovičev in ako bi ta rod kedaj pomrl, naj bode knezu na voljo dano, izbrati si Srba pravoslavne vere za naslednika. Miloš umrje leta 1860 in Mihail zasede drugokrat srbski tron. Pod njegovim vladarstvom začne se vrlo krepiti Srbija. Leta 1862., po krvavi borbi med Srbi in Turki v Belgradu, storil je Mihail, da so odpotovali Turki iz Belgrada, katerega je vsled omenjene borbe

turski paša bombardirati dal. 4. junija 1865 praznovala je vsa Srbija petdesetletni spomin svojega osvobođenja pod Milošem. Dasiravno pa so v Belgradu naseljeni Turki to mesto zapustili, sedela je v trdnjavi nad mestom vedno še turska posadka. V njej so Srbi videli zapreko svobodnega razvijanja. Začel je torej knez Mihail dogovore z Visoko porto, naj bi Turki popustili srbske trdnjave in leta 1867 je knez dosegel svojo in celega naroda željo. Turki so odšli iz srbskih trdnjav in s tem se je zdela odstranjena največja še preostala zapreka srbski samostalnosti.

V vsej Srbiji se je začel kazati živahen napredek — a notranji boji še niso bili končani. V Poletju 1868. umorila je tolovajska roka kneza Mihaila v Topčideru!

Mihail nij imel otrok. Nepripravljen na smrt tudi o svojem nasledniku nij ničesar določil. Največje neizgovorne bi bile lahko prišle čez mlado državo. V tem osodepolnem trenutku rešili so za svobodo zlato uneti možje Srbijo propada. Blaznavac, Ristič in Garašanin so vzeli vajete vladarstva v roke in obrnili pozornost Srbov in skupščine na edinega Obrenoviča, ki je še živel — to je sedanji knez Milan, ki je tedaj v Parizu se izobraževal. Spomin in hvaležnost do Mihaila bila sta premočna, da bi Srbi ne bili z navdušenostjo sprejeli nasveta svojih veljakov: Milan Obrenović IV. je bil za kneza izvoljen, do njegove polnoletnosti pa vladarstvo Blaznavcu, Rističu in Gavriloviču prepuščeno in zemlja je zopet imela mir in priliko za razvitek na vse strani. Prav v duhu umorjenega kneza so imenovani regenti vodili državo, obračali so svojo skrb na vse potrebščine sebi zaupanega naroda. Postavili so šole, krepili in dopolnovali vojsko, pospeševali posredke za trgovino, delali ceste in železnice — Belgrad pa je med tem svoje lice popolnoma spremenil. Od Turkov posedena trdnjava se je premenila, cele ulice so novo postavljene, že ima tudi Belgrad svoje gledišče, ima tudi svojo univerzito!

Imeli smo mnogokrat priliko govoriti o srbskih razmerah in kazati, kako se ona država, ki nema več zemlje nego Štajerska, lepo razvija v vsakem obziru. Kar je pri tem najveselejše, tudi neslovanski listi priznavajo napredke na srbskem, govore pohvalno o srbski vojski, slave srbsko šolstvo in da z eno besedo rečemo: Srbija stoji danes ponosna pred Evropo, spoštovana od vseh razumnikov. Samo Magjari, kateri ne morejo kljubu svoji samostalnosti v enaki meri s Srbijo napredovati, zavidajo „orientalnemu Piemontu“ častno mesto v krogu evropskih držav. Ves svet n. pr. je o zadnjih volitvah na Magjarskem z glavo majal slišajoč o takih samo Mongolcev vrednih volitvenih pobojih in čudila se je izobrazena Evropa, kako morejo Magjari zahtevati gospodstvo nad katerim drugim narodom, ko sami v masi niso mnogo kulturnih stopinj višje nego njih plemenski bratje Mongolci. Odrekal je svet in še odreka Magjarom sposobnost kulturni voditelji drugih narodov biti; Srbijo narobe pa svet imenuje orientalni Piemont in s tem izreka, da ima Srbija v sebi sposobnost in nadejo postati ono zрно, iz katerega enkrat procvete — podobno kakor po Piemontu italijanska — jugoslovanska edinstvo in svoboda ali vsaj edinstvo in svoboda slovanskih rodov pod turškim vladarstvom. In kdo je vse to prouzročil? Kdo si sme prisvajati zaslug, da je Srbijo postavil na ono spoštovano mesto, kjer danes stoji?

Slovanska država je Srbija. Brez tuje pomoči, celo v eno vrsto z najhujšimi demagogi od evropske diplomacije stavljeni, vzdignili so se Srbi in v krvavem boju priborili si svobodo zlato. Pod ščitom svobode deloval je srbski slovanski duh in slavno pokazal, da se mu samo krila mogočna morajo svobodna pustiti, da se povzdigne kakor kraljevi orel v nebeško višino. Slovani, ki se danes srbskih svečanosti v Belgradu udeležujejo, ne slave kneza Milana, nego slave v prvič svobodo in samostalnost slovansko in v drugič plodove slovanskega duha, ki je v Srbiji tako sijajno

lje z zlatom pokrito. Pobrli so snopje in vložili ga v skeden; kaj tacega še videl nij naš kmet. Pa še le mlat — bilo je kakor da bi bil kdo z lopato izpod cepcev zrno sipal. Obogatel je mož. Prešlo je leto, delavec računa tirjal nij, za to, pravi, se zmenimo pozneje. Drugo leto svetuje delavec ledino razorati po blatnih nižinah rekši: leto boče suho, muhe hudo pikajo. Vbogat je kmet. Oral je po blatu, sosedi so se mu smejali: v glavi se mu blodi. Nastopila je suša, ni rosa ni dežek ni kapljica nij padla na suho zemljo. Pri vseh drugih je ves plot zgorel, samo pri našem kmetu je bilo vsega obilo, vsega je bilo osemkrat več, vse je cvelo kakor v srebru, zrna se je nalilo kakor carigradskega jantava, in zopet tak uročaj, da so osi pod vozom škripale; naš kmet je bogatin. Drugo leto je minulo; tudi zdaj delavec po računu prašal nij. Tretje leto svetuje tujec po gorah orati, leto bo moko, komar čvrči pogostoma; po leti bodo vse njive pod vodo. Delal je kmet po nasvetu. Zopet so se čudili sosedi. Ko se je dež vлил, je tako lilo, in lilo brez nehanja, da se je vse potopilo, samo holmi našega kmeta so ostali in zeleneli.

Listek.

Prvi žganjar.

Pravljica.

(Ruski spisal Pogosky, poslovenil Karel Glaser.)

(Dalje in konec.)

V peklu se je vse gibalo. Tri sto črtov železnimi koli, motikami in lopatami in drugem orodjem je dobivalo črta iz stene; dobili so ga, pa celo polomljenega. V kosmato kožo so njegove kosti pobrali, in čarovnice so ga celo noč ozdravljale in mazale; oživel je zopet črt in kot vrana zletel na zemljo.

Na jelšini kladi je sedel naš možicelj in si obutalo popravljal, luč je berlela pred njim in na peči je počivala gospodinja; na pripečku in po klopih je sedela deca lačna, cela desetorica.

Dež je lil in veter bril, da se je kočica majala.

Huda bo, ženka, kruha nam primanjkuje, do novega je daleko in en del polja je še neoran in neobsejan.

Vem da nam bo huda pela, bolje je da ne govoriš, odvrne žena.

Mama, hleba, je prosila deca.

Nij ga — ljubi otroci, slišite veter tuli, idite spat.

Glej, kako se nama godi in nikdo ne pomaga.

„Nikdo ne pomaga razun vraga“ zašepeta žena.

Čuj, nekdo trka na duri! Vstopil je moker človek: „Prosim dovolite, mi prenočiti.“

„Prenočuj, samo jedi ne prosi, sami gladujemo“, odvrne gospodar.

Prišlec je iz mavhe svoje privlekel kos kruha in sam vse nasitil. Vsi so jeli in bili veseli.

„Odkod te je bog prinesel?“ je prašal gospodar.

Tujec je zgrbančil čelo in rekel: Pridem iz daljnih krajev, sam ne vem, odkod; hotelo se mi je k brezhlbnemu gospodarju v pust kraj, k strdajočemu delavcu pogledati, vzemi me med svoje delavce, boš zadovoljen.

Oj! za kako plačilo?

„Za dva funta dima.“

Ti čudnež ti, umen pop je tebe krstil. Dogovoril se je gospodar s svojo ženo in vzel tujca med delavce.

Noč je minola in solnce je zasijalo. Delavec je bil priden na polju in oboral velik kos polja, še tisti dan so obsejali in povlačili in čez en teden je že rasel — benečanski baršun.

Ob svojem času je naraslo klasje dozorelo in se poželo — ravno tako, kakor da bi bilo po-

pobil vsa tujčevska obrekovanja Slovanov, kakor da ne bi bili za kulturo sprejemljivi in ne bi znali je širiti. Dajte samo Slovanom, dajte Sloven-
cem sredstva razvijati se kakor Srbi, naj vse vlade za slovansko šolo, slovansko knjigo, slovansko kulturo tako skrbijo, kakor slovanska srbska vlada, — in ostrmeli bodete gledali, kaj zmora slovanski duh, ako nij zatrt! S Slovani denes v Belgradu zbranimi vskliknemo torej

Živi, živi duh slovanski.
Bodi živ na veke!

Slovenci in narodna jih delavnost.

X.

X. Naša odvisnost in slabost v gospodarstvenem oziru mora se pak tudi po drugih sredstvih kakor po nabiranju kapitala in jega množenju (ustanavljanjem in podpiranjem malih in večjih bank) odstranjevati. Nam je treba na vso moč v mesta siliti, da se obrta in trgovine, posebno one z našim ljudstvom polastimo, in pri tem tudi vseh onih hasnov udeležimo, ktere obrtnost in trgovlja z druge strani prinaša.

Pomen mest je tako imeniten, da narod, ne imajoč svojih mest, s časoma v popolno nesvobodo zaleze. Mesta so sredotočja prometa, skladišča vsakovih pridelkov, nabirališča kapitala, sedeži prosvečenosti in omike, uljudnosti in človečnosti, in po vseh teh ugodnostih edina zatečišča in pribežišča svobode. Mestni prebivalci so skrušili okove fevdalne sile in krivice; oni so priborili enakost vseh ljudij pred zakonom in oni bodo še v bodoče prvi boritelji za človeške pravice. Na mestih so se kakor besnoviti valovi morski razrušili in razbili vsi naskoki in navali silnežev in trinogov, kar nam preteklost starogrških, italijanskih, deloma nemških, posebno pak ameriškanskih mest jasno kaže. Ne „na gorah“, kakor pesniki pojó, nego v mestih biva svoboda!

Namera našega naroda, dvigajočega se iz spon politične sužnosti in siromašnosti, in streméčega k višjemu stanju omike in svobode, mora tedaj biti: naseljevati se v mestih po Slovenskem ležečih in tu, na plodnih mestnih tleh zasaditi krepke početke domačej obrtnosti in trgovini. To delo pak se mora premišljeno in sistematično pospeševati.

Pred vsem je treba življenjem domačim, v mestih užé živčim, trdno vrediti in v eno politično in socialno društvo zvezati se; kajti brez take zaslombe novim elementom ne bi bilo tako lahko, v mestih naseliti se.

Ta narodna stranka mestna mora v obrtniškem in kupčevskem oziru samo na a - s e gledati,

sebe vzajemno podpirati, pri sebi naročevati, strogo in dosledno za svoj prid skrbeti. Ta stranka mora stopiti z ljudstvom v dotiko in mestno trgovino in mestni promisel (obrt) s Slovenci v svojo oblast dobiti, takó da se domače (narodno) meščanstvo z ljudstvom v živo in vzajemno trgovino in prometanje združi. Tako se najlažje odpre kmetstvu (kar ga je bogatega in izobraženjšega) pot v mesta, v povzdigo domačega kapitala in političnih močij, in naopak je narodnemu meščanstvu mogoče svoj upliv vedno bolj razširjati med ljudstvom. Priti mora dotlé, da se prekupovanje in trgovina v naših mestih, kolikor se na kmetstvo razteza, po vsej mogočnosti nasvetovanjem, dobrim blagom, uljudnostjo, poštenostjo v narodne roke spravi, a našim sovražnikom iztrga.

K temu morajo razve žurnalistike posebna sredstva pripomagati.

V prvej vrsti mora se za priskrbovanje služb skrbeti. Da se to leže doseže, naj se ustanové po naših mestih posebne agenture. Slovenci, k službam sposobni, naj se v vsako izpražnjeno službo vrivajo: v štacune, fabrike, gostilnice, pisarske itd. službe. Po agenturah bode našim ljudem mogoče za službe pozvedavati, kar je sedaj jako nevredjena stvar. Kedar bi pri nas služb menjkalo, naj te agenture tuja mesta v tem oziru opazujejo in ponujalec dela v one kraje napotjujejo.

Dalje naj si naši ljudje nobenega, ni najmenjšega obrtnega mesta ne dajo izpipati; podvzetno naj stopijo v tekmenje s tujci, snujé ali lastnih ali pa društvenih zavodov po poti a k e i s k e g a, posebno pak a s o c i a c i j s k e g a združevanja, te srečne znajdbe novejšega veka, ktera nadomestjuje podvzetnikom kope sicer potrebnega prihranjenega (starega) kapitala. V tem oziru so Čehi vzgledni, a pri nas se jedva začetki zapazujejo. Trdna politično-narodna organizacija bode mladim podvzetjem izvrstna zaslomba in nadéja.

Da pa se mladi naš mestni zarod ne okuži tujstvom, ktero ga neznajnim in sramotnim dela, treba je našim mestnim krogom na vso moč za potrebne šole (privatne): obrtniške, trgovinske, umetniške in poleg tudi splošno odgojevalne skrbeti. V teh (s kraja) seveda skromnih, a s časom (pri potrebnej podpori) vedno bolj razcvitajočih se učiliščih naj se mladini ponuja prvinski nauk o vseh za meščansko življenje važnih predmetih s pomočjo domačega jezika, a pri tem tudi v jezikih svetovnih: francoskem, nemškem, ruskem, angleškem itd. Ako so mladenči prvotne gospodarstvene nauke prav razuméli, ne bode jih poduk v teh jezikih in jih upotrebljevanji za

imenovanje glavnih trgovinskih predmetov (blaga) in v prepisovanju (korespondencah) težko stal. Tujih in po vsem trgovinskem svetu znanih izrazov nij treba tesnosrčno na naš jezih prevajati, razve v prvotno raztolmačenje nekterih izrazov; saj Nemci sami nič bolje ne delajo. Za daljno trgovinsko in obrtniško izobraževanje bodo se skrbni in premožni roditelji radi brigali pošiljanjem mladenčev v tuje kraje in v viša učilišča. To polje naše narodne delavnosti je preimenitno, da bi se preziralo še dalje takó, kakor doslej.

Da se morajo naše narodne mestne stranke tudi v družbenem in namreč v političnem oziru vse sentimentalnosti, vsega kujanja, vse pasivnosti in dosedanje lenivosti osvoboditi, to je skoro nepotrebno povedati. Drugi jadrajo na polna jadra, a mi sedimo na bregu in ménimo, ka tudi dalje pridemo. Proč, proč z ono zaspano, pozornemu gledovalcu jako zoprno letargičnostjo, katera vlada celó v „sreci“ Slovenije, v Ljubljani! Na boj! kdor hočeš živeti naprej! kdor hočeš veljati; sovražstvo zaspanosti, filisterstvu, nazadnjaštvu! Krepko, svitlo, neustrašeno in delavno! — to bodi naše geslo! (Konec prih.)

Dopisi.

Iz Slatine 20. avgusta. [Izv. dop.] (Na padniki slovenskih rodoljubov v Novi vesi. — Stremayr in duhovniki.) Te dni došel je slov. bistriškimi razsajalcem,*) ktere je okrožna sodnija celjska obsodila bila samo prestopka, poslednji odlok od najvišje sodnije v Beču, katera je poostreno obsodbo višje sodnije Graške popolnem odobrila. Vsled tega se jih tedaj kaznuje trinajst zaradi hudodelstva, eden zaradi prestopka, dva sta oproščena. To je konec novejšega žalostnega vprašanja.

Kar je modrejših Bistričanov, bili so že pred obravnavo nekaj Slovencev na več ali menj let obsodili, farnega kaplana celo na 10 let v trdnjavo. Zdaj pa je res njih modrost sama v trdnjavo obsojena.

Čuje se, da je človekoljubni minister bogočastja Stremayr mnogim prosilcem za njegovo milost prošnje brez denarjev nazaj poslal, in to ravno potrebnim, ki se pa nijso mogli izpričati z dovolj „korektnim državopravnim držanjem.“ Dokaz, da je Stremayr dosledniši v svojih namerah, kakor so duhovniki prosilci v svojih principih.

Tem čudniši se nam mora zdeti Stremayrjevo sledeče djanje, tako da z njegovo dosled-

*) Gosp. dopisnik ima v mislih one, ki so pri volilnem shodu 19. junija 1870 gg. dr. Srncea, dr. Radeja, Slatinska in Voha insultirali. Uredn.

Tretje leto je prešlo; delavec pri kmetu je prosil plačila: dovoli, pravi za službo, da tri noči v dimniku sedim.

„Sedi, če hočeš, četiri!“

Noč. Vsi so se plegli spat; hrlili so, sopli in hude sanje gledali.

V dimniku pa treska, grmi in tuli, črt delavec se posvetuje s čarovnicami. Ljudje so se naspali, črt pa si še nič nij iztuhlat; in tako v treh nočeh. Tretjo noč pa, ko je petelin zapel — tresk! — se je zrušil dimnik in črt se je privalil v peč in je zaklical izza peči; našel sem!

„Kaj si našel?“ vpije kmet.

„Sebi čast, tebi dobiček, vsem pa radost.“

Kmet je bil radoveden in potegnil črta izza peči.

Hočem tebi in vsemu svetu spominek zapustiti.

Kak neki? popraša kmet.

Le počasi, ne prenašli se; žita imaš toliko, da nimaš prostora ga shranjevati.

Res je, odvrne kmet pozabivši revo po celem selu in svojo poprejšnjo siromašnost.

Smo že poprej iz ječmena pivo varili? popraša črt.

Da, varili smo ga.

Zdaj ga pa lahko iz žita, zakaj bi neki tako gnjilo, napravimo si pijačo.

Je to lahko? — Seveda.

Hitro je zbežal k bližnjemu kovaču, in še k drugim rokodelcem in jim povedal: napravite mi to in to, tako in tako, bom vam že povedal kako. Začelo se je delo. Mehovi sopišejo, iskre letijo, železo se razbeli, in kovači s kladvi kujejo, pihajo, varijo. Vse je gotovo.

Pri našem možicelju je črt fabriko dodelal. Stale so tam brente in čebri, vedra, lopate in železna posodva. Mesili, mešali in varili so in kuhali — no kaj bo iz tega?

Vodo grejejo — voda bo; in kar iz žita teče je vodička, čista kakor steklo. Pokusi možek, pa speklo ga je po grlu: Požgal se mi je grtanec, zakriči možicelj.

No pa naj bode „gorelka“ pravi črt, enkrat si še splahni grlo.

Poskusil je „gorelko“ v drugo, v tretje in tako dalje in butnil je ob steno in stena v njega, konečno je začel plesati.

Črt je roke vprši v ledje, gledal pijanega možicelja in smehlja je rekel:

Nu zdaj le prosí; ti in tvoji otroci in vnuki in pravniki in ves rod in celo pleme na veke mene ne bo pozabilo, ker sem „prvi žganjar“.

Tisoč črtov, čarovnice, velika truma zmij in gadov je spremljala s krikom in vikom našega črta v pekel. Sam Satan je prihajal na nosorogu nasproti prvemu žganjarju, ktereja je sedemsto krodilov vpreženih čakalo pri durih in ga v sredino pekla dovelo.

Sto noči je trpel ples, tekla je smola, valjal se dim in grmela muzika.

Sred pekla se je na belo gorečem kamnu svetil ščit v raznih barvah. 101. prvo noč se je vstopil Satan sred pekla in zavpil:

„Dosti!“ — vse je obmolknilo.

Obrnil se je k „prvemu žganjarju“ in rekel: „Udivil, obdaril in razveselil si ti cel pekel. Celemu krščenemu svetu si ti kos kruha ukradel. Zato ti darujem od zdaj na vse veke — vse duše pijancev.“

Na to je po vsem peklu zagromelo: urá! Odsehal so se po celi zemlji žganjarje postavljale in krčme so kakor gobe iz zemlje rasle. In zdaj hodijo ljudje deloma z razbitim nosom, deloma s svetilnico pod očmi po svetu, se opijanjajo in kapajo kakor žabe pod kolo.

Prvi žganjar pa ve za račun vseh svojih duš, in vsem revnim ljudem je kos kruha ukradenega!

nostjo spet ne vemo kam. Postava namreč pravi, da le taki duhovniki vladne podpore dobijo, kateri sami zanjo prosijo. Zdaj pa je Stremayr jel svoje pol milijona metati tudi za tacimi, ki ga niso prosili zanj. Župnik pri sv. Petru v Medvedovem selu gosp. Gabrič gre te dni v grad po svojo kongruo. Kako pa se župnik začudi, ko mu verh kongruo še 300 gl. Stremayrjevih posilijo, katerih, kakor sam trdi — nikoli prosil nij; čudno tem bolj, ker g. župnik nij kot ustavoverec znan.

Te nuanke si ne moremo drugače rešiti, nego da rečemo, ministra Stremayra ustavovernost doslednost in človekoljubje je res „neizgruntano.“

Iz Vipave. 17. avgusta. [Izv. dop.] Dne 15. t. m. popoldne okolo 6. ure se začuje po našem trgu strašen glas: „Ogenj! ogenj!“ in res, kakor bi trenil, bil je grad in druga poslopja g. Majerja v Ložah naenkrat v ognju. Vipavski „Sokol“, kateri ima brizgalnico, dirjal je v petih trenutkih iz trga proti dobre pol ure oddaljenemu gradu na pomoč. Ko pride tje, bil je grad v največjem plamenu; ljudi nij bilo, ker je vse v Log vrelo, kjer je bila cerkvena svečanost. „Sokol“ se ne ustraši strašno uničujočega elementa; prime za delo, da se je vse čudilo, ali žalibože, kmalu so morali prenehati — vode je manjkalo, akoravno so konji grofa Lanthieria neprenehoma vodo vozili. Čez nekoliko časa pridejo tudi z brizgalnico iz Ajdovščine in tamošnje tovarnice; med drugimi bil je došel župan Godina in dr. Oliva. Gospod Majer se ima „Sokolu“ zahvaliti, da nij cel grad pogorel. Škode je okolo 15 tisoč. Zavarovan nij bil, ker je mislil da ne more pogoreti, ker ima zidano poslopje. Še dovolj takih ljudi je, ki mislijo, da ako imajo zidano poslopje in z opeko krito, da to varuje ognja. „Sokol“, kateri se zaničuje od neke strani, posebno pa od gosp. župana, je izvrstno pokazal, da zna tudi kaj družega, ne samo veselice napravljati, kakor se mu je že večkrat očitalo. Posebno pa so se Sokoli Daniel Šapla, Jože Žvokelj in Ivan Furlani in dimnikar Jamšek žrtvovali, ter tako marljivo delali, da se jim sme očitna pohvala izreči.

Iz Prage. 20. avgusta. [Izv. dop.] Oni ljudje, ki od ščuvanja in psovanja avstrijskih narodov žive, imajo lepe dni. Vsede se tako človeče k mizi, namoči pero in prav z makabejsko hrabrostjo muči potrpežljiv papir, kateri potem roma v razna uredništva, in dan potem čita svet: „Česka in federalistična opozicija sploh je razdrobljena, slovanska agitacija v Avstriji umira, ustava in zakon je utrjen.“ Take in podobne pridige čitamo v zadnjem času vsak dan, posebno v listih, ki nam iz Dunaja dobajajo. Sedaj, ko je Skrejšovský v ječi, dobili so oni časnikarski tihotapei novo gradivo. „Za Sabino pride Skrejšovský!“ je nedavno deklamiral organ dunajske borze in krščenega juda Ungerja. Ako bi človek torej samo po dunajskih listih stanje na Českem sodil, mislil bi, da je vsa Česka že ustavoverna in da samo tu pa tam že zadnje lučice opozicije brlijo. Vi bolj poznate dežele pod krono sv. Vavilava in nij Vam treba dokazovati na dolgo in široko, da se dunajski Judje tu sami goljufavajo, ako deklamirajo, da je češka opozicija zatrta in ako to dokazujejo s Sabino in Skrejšovskim. Toda ne samo mi federalisti vemo, koliko moč še imamo na Českem, to vedo tudi ustavoverni listi praški in morebiti utegne koga izmed Vaših bralcev zanimati, ako navedem nekoliko stavkov iz organa praške kazine „Tagesbote aus Böhmen“, kateri neposredno v Pragi opazuje češko opozicijo, svojim dunajskim tovarišem to-le pravi: „Prav čuden vtis delajo najnovejše deklamacije oficijozovcev o ohromljenji opozicije. Ker so sami kot dobro izurjeni najemniki najnaglejših prememb v komandu vajeni, mislijo da smejo tudi zgodovinske zaobračaje, globoko segajoče premembe v strankarskem življenji ravno tako naglo konstatirati. Nikoli ne povejo oni, katerih prepričanje je neprepričanost, resnice, njih pot je pot napačnosti, goljufavanje drugih in samih sebe. Največja hiba za nas bi bila, premalo ceniti naše protiv-

nike in jim tako nagli napad in poboj naše stranke mogoč storiti.“ Citiral sem samo zato od vlade neodvisni ustavoverni list v Pragi, da oni Vaših bralcev, ki so morebiti dunajskim čvekačem že kaj verjeti začeli, vidijo, da neposredno opazovanje češke opozicije kaže, da nikakor nij potrta, niti oslabljen.

K nadopolnovanju prejšnjega moram omeniti članek v organu dr. Riegerja „Pokroku“, ki pravi, da Čehi nikakor niso namenjeni popustiti pasivni upor. „Sedanje naše postavljenje, pravi „Pokrok“, je podobno trdnemu obključevanju na vse strani proti neprijateljem. Zavarovani v trdnjavi svojega državnega prava, popravljamo narodno organizacijo in čakamo v zakonitem odporu na — novorojenje domovine. Čakati hočemo v pasivnem uporu do novih neposrednih volitev v državni zbor po prenatrjenem volilnem zakonu a zagotavljam že naprej, da pri volitvah bode naš narod cislajtanizmu odgovor dal naroda deklarantov vreden.“

Naj Vam še eno o Sabinu poročim. Sabina, ki je zdaj v Lipskem, je bil, kakor veste, poprej odgovorni urednik časopisa „Slovan“. V tej njegovi lastnosti se je vršila proti njemu 14. t. m. končna obravnava zaradi nekega dopisa iz Ljubljane pred delegiranimi porotniki v Litomericah. K sodnji pa nij prišel ne toženec in tudi nobeden zagovornik namestu njega. Nikdo nij Sabina zagovarjal in bil je obsojen na 14 dni ječe in na izgubo 150 gl. od kavcije, katero bode pa seveda „Slovan“ vendar-le plačati moral.

Politični razgled.

„Politik“ prinaša odprto pismo dr. Fr. Skrejšovskega do pravosodnega ministra dr. Glaserja, v katerem pisec pravi, da je bil 29. septembra 1871 pred praško deželno kot kazensko sodnijo praško poklican zaradi insekratnih pripadkov, katerih bi „Svetožor“ (dr. Skrejšovský je izdatelj tega beletrističnega lista) ne bil plačal. Po dolgem izpraševanju ga sodnik izpusti, dr. Skrejšovský gre domu in najde, da je oni dolg, zaradi katerega je bil pred kazensko sodnijo citiran, že pred šestimi meseci plačan bil. „Ako bi bil, pravi dr. Skrejšovský, sodnik mene ravno tako zapreti dal ko mojega brata J. S. Skrejšovskega, jaz ne bi bil mogel poiskati pobotnic c. kr. davkarskega urada in davno že plačan davek bi bil postal predmet kazenske obravnave.“ Ko je dr. Skrejšovský povedal dr. Glaserju ta avstrijsko pravosodje označujoč čin, opozoruje čisto tiho glavarja cislajtanske „pravice“, da vsak neplačan davek spada pred civilnega ne pred kazenskega sodnika, da je torej jasnim postavam nasprotno, da je J. S. Skrejšovský pri kazenski sodnji zaprt. Ministerskim časopisom je to odprto pismo precej sitno, še bolj nepovoljen pa jim je članek v organu generala Kollerja „Prager Abendblatt“, ki dunajskemu judovskemu novinarstvu pravi, da čl. VII. v noveli k tiskovni postavi zapoveduje, da se nobeden toženec ne sme kot kriv opisovati. Daleč smo res z avstrijsko justicijo. Dunajske oblasti so popolnoma tihe in mirne, ako judovske novine tako jasno proti postavi greše, da praški vladni list na postavu spominjati mora. V Pragi pa se vse konfiscira — po vzrokih se ne prša! In sedanje ministerstvo se zove „ministerstvo juristov!“ — Pri napadanji J. S. Skrejšovskega od strani dunajskih listov, mora se pomniti, da je večina izmed njih sama z inseratnim davkom na dolgu.

V hrvatskem saboru je interpeliral Posilović vlado, zakaj nij po razpustu prejšnjega sabora volitev v postavnem času razpisala. Muzler je interpeliral, zakaj je bil dr. Makanec od službe profesorja na pravoslavni akademiji od Raucha odstavljen. Vlada je predloge za tiskovno postavu in porotne sodnije nazaj vzela. Pust je interpeliral zaradi ravnopravnosti Izraelitov, Makanec zaradi reguliranja Kulpe. Isti predlaga prošnjo do cesarja za amnestiranje vojaških begunov v Pri-

morji. Mrazovič predlaga ustavljenje delitev hišnih zadrug.

Srbski narodni kongres še nij odprt, dasi je bil na 18. t. m. sklican v Karlovec, kjer vselej zboruje. Uzrok temu je, da napredna večina v kongresu kraljevega komisarja (kot tak je imenovan general Mollinary) ne pripušča, sklicujoč se na starejše postave, ki kralj. komisarja na kongresu ne poznajo in tudi ne pripuščajo ogerskeji vladi za patrijarha potrditi kandidata manjšine, kakor to dela sedanja oktrojirana postava o kongresu. Zamotano je vse med ogerskimi Srbi in vse nestrpljivo zdaj čaka, kako se bodo stvari v Karlovcih razvile. Za kralj. komisarja pri kongresu imenovani general Mollinary je šel v Belgrad kot zastopnik avstrijskega cesarja.

Razne stvari.

* († Peter Preradović,) znani hrvatski pesnik, c. k. general, je zadnjo nedeljo v Fahrenfeldu pri Vöslau-u blizu Dunaja umrl. Vječnaja mu pamjat!

* (Moravska mesta — kakor Ljubljana.) Mesto Hranice na Moravskem je vzdrževalo do zdaj češko gimnazijo. Novo voljen mestni zastop pa je sklenil premeniti gimnazijo v nemško upajoč, da jo potem država na svoje stroške prevzame. Isto tako je mestni zastop v Holešovicah na Moravskem do sedaj od mesta vzdrževano češko meščansko šolo v nemško premenil. Tako delajo nemčurji na Moravskem; ljubljanski pa protestirajo proti ravnopravnosti slovenskega jezika v šoli in prepričani smo, da bi radi vsa ljubljanska učilišča ponemčili — ako bi mogli.

* (Hrvatje v Belgradu.) Piše se nam, da je šlo izmed Hrvatov kacic pet mlajših zastopnikov k današnji svečanosti v Belgrad.

* (Šole v Srbiji) popisuje „Slovansky pedagog“, v Pragi izhajajoč in članke v vseh slovanskih jezikih prinašajoč list in pravi: Pred štiri leti je imela Srbija vseh ljudskih šol 418; leta 1872 ima takih šol 507. To zares nij malo število za male gmotne posredke, s katerimi srbsko ministerstvo uka razpolaga. Leta 1868 bilo je učiteljev in učiteljic v ljudskih šolah srbskih vkup 514, zdaj jih je 625. Še veselejši napredek nahajamo, ako primerjamo število učencev. Leta 1868 bilo je v šole zapisano 21.962 otrok, letos pa že 25.952. Enak napredek nahajamo pri ženskih šolah. Njih število je 49 in nahajajo se že tudi po vaseh. Realke je posebno pomnožil sedanj minister Matić. Ko je on nastopil svojo službo, bile so na Srbskem samo 4 realke in sicer v Belgradu, Alekajnici, Kruševci in Užici; Danes ima Srbija 11 realnih šol in v njih se uči sedaj 1379 učencev. Višja deklinška šola šteje 256 učenk. Učiteljska šola stoprv letos odprta, na katero minister Matić posebno svojo skrb obrača in ki ima učne pomočke take, kakor malo zapadnih učiteljskih izobrazovališč, šteje sicer samo 33 učencev a to je pač prvo leto; z vsakim letom se bode naravno množilo število učencev na njej. Nedeljske šole imajo letos 1229 učencev. — Temu poročilu še pristavljamo, da ima Srbija že tudi vseučilišče v Belgradu, katero ravno sedaj z ustanovljenjem medicinske fakultete dopolnjujejo. Na tem vseučilišču uči sedaj 15 profesorjev, vseh predavanj so javna in brezplačna. Gotovo je vse to častna svedočba za Srbijo!

* (Izpraznene službe.) Na gimnaziji v Novem mestu profesorska služba za naravoslovje z matematiko in fiziko; prošnje z dokazom znanja slovenskega jezika do 5. septembra. — Na izobrazovališči za učiteljice v Ljubljani ste izpraznjeni dve službi glavnih učiteljev, ena za naravoslovje, matematiko in fiziko (subsidiarno za risanje), druga za slovenski in nemški jezik z zgodovino in geografijo vred. Na s tem zavodom združeni vajenski šoli je prazna služba ene učiteljice. Prošnje do zadnjega avgusta. — V Vrhniki služba podučitelja; prošnje do 31. t. m. — Pri deželni

sodnji v Ljubljani oficijalska služba; prošnje do 6. septembra. —

* (Rojanska čitalnica) napravi na splošno željo udov zopet besedo 25. t. m. Dramatični odsek bo igral še enkrat igro: „Ravni pot, najboljši pot.“ Vabijo se vsi čestiti udje; neudje povabljeni z listkami plačajo ustopnino. Odbor.

* (Loška in predilska železnica.) Kakor se piše, vrnila je vlada prosilcem za koncesijo stavljenja loške železnice plane in pristavila, da se morajo temeljito prenaprediti. Ob enem je vlada prosilce za koncesijo prala, ali res hočejo železnico čez Loko staviti brez garancije za obresti od strani države in ako ne, za koliko obresti naj bi država garantirala.

* (Zraščeni dvojčki.) V Pregradi na Hrvatskem sta se porodila dvojčka, ki imata eno glavo, dvoje lice, na vsakem lici dvoje oči, eden nos, ena usta, dvoje ušes, eden vrat, dvoje prsi, dva trebuha, štiri roke in štiri noge popolnoma razvite. Dvojčka sta živela samo eno noč po porodu in sta shranjena, da se o svojem času izročita vseučiliščnemu muzeju v Zagrebu.

* (Nesreča na železnici.) Zadnjo soboto se je blizu Dunaja železnični nasip zraven Donave v istem trenutku udrl, ko je nek vlak, ki je šoto vozil, nanj pridrdral. Nasip je 6 sežnjev visok in 11 železničnih vozov je z njega v vodo zropotalo. 2 voza so že dobili zopet na suho, 9 pa jih je še v vodi. Človek nij pri tem vendar nobeden v nesrečo prišel.

* (Povodenj.) Bivši teden je na Šlezkem tako deževalo, da je strašna povodenj nastala. Pri Jablunkovu je voda železnično truplo izpodjedla in zaradi tega je eden vlak iz tira ušel in v vodo zavrel. Mnogo mostov in poslopij je voda vzela, tudi ljudi je mnogo potonilo. Sedaj se voda že uteka.

* (Galanten toženec.) V Szegedinu je bil pred nekimi leti mlad mož tožen, da je nekoga umoril. Toženec se roti, da je nedolžen, pa dokazati tega nij mogel dosti, posebno nij sodniku dosti razjasnil, kje je bil ob času storjenega umora. Ker torej njegova nedolžnost nij bila dokazana, obsojen je bil na 20 let ječe. Pet let že sedi, ko naenkrat prave morilce zasledijo, pri katerih je

bilo jasno, da so zares umorili onega, zaradi česar smrti je mlad mož že pet let po nedolžnem zaprt bil. Seveda so ga izpustili. Sodnik ga vpraša, zakaj nij povedal, kje je ob času umora bil; da bi bil to povedal, ne bil bi obsojen. Osvojen odgovori, da bi bil s tako izpovedjo oskrnil čast neke žene, s katero je v prijazni zvezi stal. Zaradi ljubljene žene je torej pet let v ječi sedel, samo da je njej čast ohranil.

* (Trgovina z lesom v Evropi) reprezentuje vkup 72 milijonov tolarjev. Najbolj se z lesom kupčuje na Švedskem, kjer se vsako leto proda in kupi lesa za okoli 20 milijonov tolarjev. Na Avstrijskem se v kupčevanje z lesom obrača okoli 15 milijonov tolarjev.

* (Prebivalstvo Italije) je štel 1. 1861 25,024.191 osob. Do leta 1871 se je pomnožilo za 1,764.817 osob in tako je štel početkom letošnjega leta 26,789.008 osob. V primeru se torej Italijani pomnože vsako leto za 0.7%; ako v tej meri prebivalstvo Italije raste, bo se v 98 letih podvojilo.

* (Prodajanje cerkvenega blaga.) V mesecu juliju t. l. je Italija za prodano cerkveno blago skupila 3,896.550 frankov. V prvem polletju 1872 je skupila 16,837.323 frankov. Sploh pa je prisvojitve cerkvenega blaga Italiji do 31. julija 1872 prinesla z vsem 365,336.554 frankov. Za ta znesek je cerkev v Italiji na izgubi.

* (Dolgovi zedinjenih držav severne Amerike) so znašali ob začetku vlade sedanjega presidenta granta (1. marca 1869) 2,610,821.303 dolarje. Od onega časa do konca julija t. l. so se dolgovi Grantu zaupnega kompleksa držav znižali na 2,273.416.700 dolarjev; torej je Grantov finančni minister 337,404.603 dolarje dolgov poplačal. Pri nas finančni ministri ne gospodarijo tako.

* (Šolstvo v Ameriki.) Leta 1870 je bilo v zedinjenih državah severne Amerike 93.329 učiteljev in 127.713 učiteljic, 141.629 različnih šol in v njih 3,621.996 dečkov in 3,587.942 deklic. Stroški vseh šol so znašali 95,402.726 dolarjev.

* (Amerikanska mladost.) V Detroitu v Ameriki je odpeljal enajstletni dečak svojo desetletno ljubico. Mlada zaljubljenca sta se peljala

dan hoda proč od starišev. Tam sta vprašala, kje bi se mogla poročiti. Mnogi ljudje so se temu smijali, ali eden mož je deteta energično zaprl in starišem poročil, naj pridejo po-nje. Stariši so prišli, ali oba mlada zaljubljenca sta slavno protestirala proti nasilju na „osobno svobodo“ in ko ju niso vprašali mnogo, hočeta ali nečeta iti domov, izrekla sta mladiča, da se udasta samo „nasilju“.

* (Delo Rafaelovo.) Poroča se, da so našli na Ruskem edino skulpturno delo slikarja Rafaela, ki predločuje na delfinu počivajoče dete. Original tega dela je bil do leta 1870 v Parizu, kjer se je izgubil. Trdijo, da je ona na Ruskem sedaj najdena slika izgubljeni original.

Poslano.

Slavno vredništvo!

Ker me gosp. pl. Gariboldi v ljubljanskem „Tagblattu“ štev. 188 v svojem umazanem „Eingesendet“ prav hudobijsko napada in obrekuje ter pristavlja, da sem pisal jaz oni sestavek, ki ga je prinesel „Slov. Narod“ v številkih 93 in 94, prosim tedaj slavno vredništvo, da javno pové g. Gariboldiju da jaz onega sestavka pisal nisem, pa da tudi nisem v nobeni dotiki z onim sestavkom. Z največim spoštovanjem!

Ivan Tomšič,
učitelj na c. k. vadnici.

Potrujemo, da gospod Tomšič v „Slov. Narodu“ o Gariboldijevem spisu objavljenih člankov nij pisal in ob enem obžalujemo g. pl. Gariboldija, da svojo slovenskemu narodu protivno stvar s tem brani, da slovenske učitelje z blatom ometuje.

Uredništvo.

Dunajska borsa 21. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld. 35 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	71 „ 75 „
1860 drž. posojilo	103 „ — „
Akije narodne banke	8 „ 80 „
London	109 „ 90 „
Kreditne akcije	341 „ — „
Napol.	8 „ 73 „
C. k. cekini	5 „ 27 „
Srebro	108 „ 35 „

Menjavnica

dunajske komisijonske banke

Schottenring 18,

(132—9)

emitira.

potegovalne liste

na pozneje zaznamovane vrste srečk in se smejo te sestave že za to k najbolj koristnim šteti, ker je vsakemu lastniku takega potegovalnega lista mogoče vse glavne in stranske dobitke samemu napraviti in razen tega obresten znesek

30 frankov v zlatu in 10 gld. v bankovcih užiti.

Vrsta A. (Na leto 16 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 10 — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik stedeče 4 srečke:

- 1 5perc. 1860letno drž. srečko za gld. 100.
- Glavni dobitek gld. 300.000 s predkupno premijo a. v. gld. 400.
- 1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.
- Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.
- 1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.
- Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.
- 1 Insbruško (tirolsko) srečko. Glavni dobitek gld. 30.000.

Vrsta B. (Na leto 13 vzdigatev.)

Mesečne rate à gld. 6. — Po plačanju zadnje rate dobi vsak deležnik 3 srečke.

- 1 3perc. ces. turško drž. srečko za 400 frankov.
- Glavni dobitek 600.000, 300.000 frankov efektivno zlato.
- 1 vojvod. Brunšviško srečko za 20 tolarjev.
- Glavni dobitek 80.000 tolarjev brez vsake odštete.
- 1 Sachsen-Meiningsko srečko. Glavni dobitek 45.000, 15.000 južno-nemške velj.

Zunanja naročila se promptno in tudi za povzetek store. — Vzdigatveni listi se po vsaki vzdigatvi franko — gratis razpošiljajo.

(155—1)

V Ljutomeru

se da v najem

poslopje za krčmo,

na cerkvenem trgu s šestimi sobami (od katerih je čitalnica dve najela), dve kleti za vino, mesnica, dva hleva za konje, velik dvor, studenec z dobro vodo, vrt in vse drugo na prijetnem prostoru.

Natančneje pri lastniku

M. Kavčiču,

trgocev pri Sv. Jurju (St. Georgen, Südbahnstation).

Liebig'ov Kumys-ekstrakt

od dunajske zdravniške oblasti kot zdravilo priznan in od krakovske učene družbe posebno priporočan, po soglasnem pritrjanju medicinskih fakultet prvo vseh do zdaj proti pljučni sušici poznanih in rabljenih zdravil.

Taisto ozdravlja brž in sigurno: **jetiko**, (celo v razvitem stanju) **tuberkulozo** (prikazki: kašljanje krvi, hektična groznica, zmanjkanje sape) **zeledčni, črevni in bronhialni katar**, **anēmijo** (uboštvo krvi) vsled dolgih bolezni in nadeljevanega rabljenja **merkurijala**, **chlorosis** (bledokrvnost), **asthma**, **sušenje, bolenje hrbtnega mozga**, **hysterijo** in **slabost živcev**.

Za steklenico 1 gold. a. v. Kišnice od 4 steklenic doli do vsake mere. Razpošiljanje na vnenje oskrbljuje generalni zálog

„Kumys - Heil - Anstalt“

Wien, Mariahilferstrasse 36. Bern (S. Friedli jun.)

NB. Dozdaj brez vspeha — z medicino — zdravljeni bolniki naj zapno z Liebigovim ekstraktom zadnji poskus naredo.

(106—27)